

ТАРИХ ФАНИНИ ЎҚИТИШНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ ХУСУСИДА

*Бурхонова Сабо Тўлановна
Тошкент молия институти*

Аннотация: Ҳар бир мамлакатнинг иқтисодий қудрати, ижтимоий-маънавий ҳаёт даражасининг юксалиши, таълим тизимининг рақобатбардошлиги илм-фан тараққиёти билан белгиланади. Ушбу мақолада тарих фанининг долзарблиги, тарих дарсларини замонавий технологиялар асосида ташкил этишнинг аҳамияти ҳақида сўз боради.

Калит сўзлар: халқаро экспертлар, таълим тизими, интеллектуал салоҳият, маънавий бойлик, миллий истиқлол, ахборот, тадқиқот.

Бугунги кунда Ўзбекистон ўз тараққиётининг янги босқичига қадам қўймоқда. Ҳар бир мамлакатнинг иқтисодий қудрати, ижтимоий-маънавий ҳаёт даражасининг юксалиши, таълим тизимининг рақобатбардошлиги илм-фан тараққиёти билан белгиланади. Фуқаролар юртимизда кечаётган ислохотларни рўёбга чиқаришнинг фаол иштирокчисига айланмоқда. Ўзбекистонда олиб борилаётган чуқур ислохотлар халқаро экспертлар томонидан ижобий баҳоланмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича “Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги фармони асосида таълим соҳасини тубдан такомиллаштириш, таълим сифатини ошириш, интеллектуал салоҳиятли, жисмоний баркамол авлодни шакллантириш ҳамда иқтисодиётнинг турли соҳалари учун малакали кадрлар тайёрлаш устувор вазифалар сифатида қайд этилди .

Донишмандларимиз айтганидек, “энг катта бойлик, бу-ақл заковат ва илм, энг катта мерос, бу-яхши тарбия, энг катта қашшоқлик, бу-билимсизликдир!”. Шу сабабли ҳаммамиз шу жумладан тарих фани ўқитувчилари фарзандларимиз ва талабала ёшларимиз учун замонавий билимларни ўзлаштириш, чинакам маърифат ва юксак маданият эгаси бўлишлари учун бор меҳнатларини аямасликлари зарур.

Шунинг учун ҳам республикамызда янги давр кишисини камол топтиришда, унда янгича дунёқарашни шакллантиришда тарих фанига жиддий эътибор қаратиб келинмоқда. Маълумки, тарихий тадқиқотнинг муҳим манбалари-архив хужжатлари, нашрлар, ашёвий далиллар яхши сақланиши ва яхши ўргатилиши керак .

Таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон тарихи фани ва тарихни ўрганишда манбаларнинг ўрни ва аҳамияти беҳад катта. Чунки, тарихий асарларнинг катта қисмини ёзма манбалар ташкил қилади. Тарихий ёзма манбаларни ўрганишда холислик, илмийлик, қиёсий таҳлил, бирламчи манбанинг устуворлигини, комплекс ёндашув каби принципларга амал қилиш талаб этилади.

Бугунги кунда тадқиқотчи олимлар чиндан содир бўлган ҳақиқатларни билишга кўпроқ эҳтиёж сезадилар. Бу эҳтиёжни қондириш учун барча тарихий воқеаларни илмий жиҳатдан асослаб бериш, қайси тарихий факт қайси манбанинг нечанчи саҳифасидан олинганлигига аниқ кўрсатиш, айтиш вақтда уларни кўпчилик яхши тушунадиган жонли сўз ёрдамида таҳлил ва талқин этиб, қизиқарли шаклда китобхон дилига етказиб бериш мақсадга мувофиқдир.

Тарих тадқиқотини амалга оширишда манбашунослик иши муҳим ўрин тутди. Тарихий воқеаларни тиклаш учун ушбу манбаларни танқидий ўрганиш, таҳлил ва талқин қилиш керак бўлади.

Аммо лекин, масаланинг муҳим томони шундаки, энг аввало манбалардан фойдаланганда уларни бирламчи (асл) ва иккиламчи (ёрдамчи) манбаларга ажратиб олиш керак. Манбаларнинг ишончилиги ва холислигига кўра, яъни, биринчи даражалисини иккинчи даражалисидан, асл бирламчи манбани иккиламчи манбадан, асосийсини ёрдамчисидан фарқлаш зарур бўлади. Ва яна шунингдек, манба ким томонидан битилгани, қайси манфаат позициясидан туриб баён қилингани муҳим аҳамиятга эгаллигини эсан чиқармаслик лозим бўлади.

Тарихчининг фуқаролик қараши “ижтимоийлиги” тарихий асарлар характерини белгилайди, манбаларни талқин қилиш қобилияти ўзи яратаётган давр нуқтаи назаридан эмас, авваламбор, ўрганилаётган давр нуқтаи назаридан белгиланади. Манбаларни таҳлил қилишда ўрганилаётган давр инсонларининг фикрлари, тасаввурлари ва жамиятда кечаётган жараёнга қарашларидан келиб чиқиши керак.

Педагог-ўқитувчининг инновацион фаолияти-янгиликларни таҳлил қилиш ва баҳолаш, келгусидаги фаолиятининг аниқ мақсадини шакллантириш, уни амалга ошириш ва тўғрилаш имкониятларидир. Бунда ижтимоий-гуманитар фанлар тараққиётининг ўзига хос хусусиятлари ва уларни ўқитишнинг муҳим аҳамият касб этиши ҳамда устувор йўналишларини очиб бериш, фанларни ўқитишдаги инновациялар ва илғор хорижий тажрибаларни қиёсий таҳлил этган ҳолда иш олиб бориш талаб этилади.

Зеро, таълим тизимида содир бўлаётган шиддатли ўзгаришлар биз ўқитувчи-педагоглардан ўқувчилар онгида бугунги давр ўзгаришларига

ҳамоҳанг равишда таълимга инновацион ўқитиш технологияларини самарали татбиқ этишни ва унинг янгича моделларини шакллантиришни тақозо этади. Хулоса зрнида шуни айтиш керакки , ижтимоий фан вакиллари олдида қўйилган ушбу вазифаларни бажариш бевосита тарих фани тараққиётига хизмат қилиб, халқнинг тарихий онги ва хотирасини ҳамда ҳар бир ўсиб келаётган ёш авлод қалбида Ватан туйғусини шакллантиришда муҳим омил бўлиши шубҳасиздир.

Адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича “Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармони.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий тикланишдан-миллий юксалиш сари. 4-жилд. Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2020.
3. Burhonova .S.T., Some Approaches to Teaching History of Uzbekistan in the Higher Education., EUROPEAN MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF MODERN SCIENCE <https://emjms.academicjournal.io/index.php/> Volume: 4
4. Эшов Б.Ж., Одилов А.А. Ўзбекистон тарихи. I-жилд. Т.: Янги аср авлоди. 2014.